

Motion till riksdagen 2005/06:Bo308

av Anne Ludvigsson (s)

Besittningsskydd för näringsidkare i andrahandskontrakt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om näringsidkare med andrahandskontrakt.

Motivering

Dagligvarumarknaden karaktäriseras av hög koncentrationsgrad i alla förädlingsled, alltifrån tillverkningsindustrin till konsumentförsäljningen. I handelsleden dominerar tre stora block – ICA, Coop och Axfood – som genom integration är verksamma såväl som fullsortimentsgrossister som detaljhandlare. Inom marknaden för fullsortimentsgrosshandel innehar de tre blocken tillsammans en marknadsandel som överstiger 90 procent. Blocken hålls samman genom dels ägande av enheter inom både partihandeln och detaljhandeln, dels samarbetsavtal med enskilda näringsidkare. De senare avtalen innefattar oftast krav på köptrohet från handlarens sida gentemot blockets fullsortimentsgrossist, ibland t o m angivet i procent av de totala inköpen. Handlarna är dessutom i många fall knutna till handelsblocket genom att vara hyresgäst hos sin egen huvudleverantör. Av tradition har många fastighetsägare krävt att partihandelsföretaget stått som förstahandsinnehavare till hyreskontrakten med den enskilde köpmannen som andrahandsinnehavare.

Den starka koncentrationen och integrationen inom dagligvaruhandeln ses allmänt som ett problem ur konkurrenssynpunkt då marknadens oligopolistiska struktur och funktionssätt leder till bristande rörlighet på marknaden, bristande valfrihet, prisstelhet och höga priser till nackdel för konsumenterna.

Plan- och bygglagens bestämmelser och dess tillämpning på det kommunala planet har tidigare intensifierats som ett hinder för nyetableringar av dagligvarubutiker. Lagen är nu föremål för översyn och kan komma att modifieras så att den fortsättningsvis inte kommer att utgöra ett stopp för marknadsinträde av nya aktörer.

Fel! Okänt namn på

En mer konkurrensvänlig plan- och bygglagstiftning är dock enligt min mening inte tillräckligt för att skapa förutsättningar för en mer aktiv priskonkurrens inom dagligvaruhandeln. Åtgärder måste också vidtas som gör det möjligt för enskilda näringsidkare att fritt kunna flytta sina varuinköp mellan de nuvarande handelsblocken utan att mötas av repressalier med risk för att mista sin egen utkomst. Förutsättningar måste helt enkelt finnas för en uppluckring av nuvarande blockbildning för att skapa mångfald i sortiment, tillgänglighet och pris till nytta för de enskilda konsumenterna.

För att råda bot på rådande situation behövs ett besittningsskydd för näringsidkare i andrahandskontrakt så att dessa inte kan sägas upp på andra grunder än att de inte fullgör sina förpliktelser enligt hyresavtalen.

Stockholm den 30 september 2005

Anne Ludvigsson (s)